

ΠΡΑΚΤΙΚΕΣ

ΓΡΑΜΜΑΤΙΣΜΟΥ

MIKE BAYNHAM

ΜΕΤΑΙΧΜΙΟ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ ΣΥΓΓΡΑΦΕΑ	9
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1	
Προς έναν ορισμό του γραμματισμού: μοντέλα, μύθοι και μεταφορές	11
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2	
Η διερεύνηση των πρακτικών γραμματισμού εντός συμφραζομένων	55
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3	
Εκπαιδευτικά συμφραζόμενα για την ανάπτυξη του γραμματισμού	97
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4	
Γραπτός και προφορικός λόγος	147
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5	
Η ανάγνωση ως τοποθετημένη κοινωνική πρακτική	205
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6	
Η γραφή ως τοποθετημένη κοινωνική πρακτική	257
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 7	
Η διερεύνηση του γραμματισμού ως κοινωνικής πρακτικής	301
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ	327
ΕΥΡΕΤΗΡΙΟ ΟΡΩΝ	339

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1

Προς έναν ορισμό του γραμματισμού: μοντέλα, μύθοι και μεταφορές

Το φάσμα των πρακτικών γραμματισμού

Το βιβλίο αυτό στηρίζεται σε έννοιες που προέρχονται από τους χώρους της γλωσσολογίας και της ανθρωπολογίας, της εκπαιδευτικής και της κοινωνικής θεωρίας. Στηρίζεται τόσο στην έρευνα όσο και στην πρακτική εμπειρία που απορρέει από την ανάπτυξη του γραμματισμού ενηλίκων. Οργανώνεται γύρω από ορισμένες βασικές παραδοχές, οι οποίες θα μπορούσαν να διατυπωθούν ως εξής:

- ο γραμματισμός αναπτύχθηκε και διαμορφώνεται για να υπηρετήσει κοινωνικούς στόχους κατά τη δημιουργία και ανταλλαγή νοήματος·
- ο γραμματισμός γίνεται καλύτερα κατανοητός στα συμφραζόμενα χρήσης του·
- ο γραμματισμός είναι ιδεολογικός – όπως όλες οι χρήσεις της γλώσσας, δεν είναι ουδέτερος, αλλά διαμορφώνει και διαμορφώνεται από βαθιά εδραιωμένες ιδεολογικές θέσεις, οι οποίες μπορεί να είναι είτε ρητές είτε υπόρρητες·
- ο γραμματισμός θα πρέπει να γίνεται νοητός με όρους κοινωνικής ισχύος·
- ο γραμματισμός μπορεί να είναι κριτικός.

Γιατί (μιλούμε για) πρακτικές γραμματισμού;

Η διερεύνηση του γραμματισμού ως πρακτικής σημαίνει τη διερεύνησή του ως «συγκεκριμένης ανθρώπινης δραστηριότητας» – διερεύνηση όχι μόνο του τι κάνουν οι άνθρωποι με το γραμματισμό, αλλά και του τι πιστεύουν ότι κάνουν, δηλαδή διερεύνηση των αξιών που επενδύουν σε αυτόν και των ιδεολογιών που τον περιβάλλουν. Η πρακτική παρέχει έναν τρόπο σύνδεσης του γνωστικού με το κοινωνικό, διευρύνοντας τη δυνατότητα για μια ολοκληρωμένη προσέγγιση της μελέτης του γραμματισμού εν χρήσει.

Η άλλη απαραίτητη διάσταση στη μελέτη του γραμματισμού είναι η γλωσσική. Πώς συνδέεται η έννοια της πρακτικής με τη γλώσσα; Στο βιβλίο αυτό θα υποστηρίξω ότι δεν αρκεί να μελετούμε τις αντικειμενικές γλωσσικές «μαρτυρίες», δηλαδή τα προφορικά και γραπτά κείμενα (η διάσταση του *προϊόντος*). Δεν αρκεί καν να μελετούμε τη διάσταση της *διαδικασίας* μέσω της οποίας οι άνθρωποι χειρίζονται την προφορική και γραπτή γλώσσα σε συμφραζόμενα. Θα χρειαστούμε επιπλέον μια περαιτέρω διάσταση της γλώσσας, ως κοινωνικής πρακτικής, για να διερευνήσουμε αφενός τους τρόπους με τους οποίους η γλώσσα λειτουργεί για να αναπαράγει και να συντηρεί θεσμούς και βάσεις εξουσίας, και αφετέρου τους τρόπους με τους οποίους οι λόγοι και οι ιδεολογίες λειτουργούν μέσω της γλώσσας.

Η συνειδητοποίηση μέσω της γλώσσας του τρόπου με τον οποίο λειτουργεί η κοινωνική πρακτική, και ειδικότερα του τρόπου με τον οποίο η γλώσσα λειτουργεί ως κοινωνική πρακτική, είναι το κλειδί για μια κριτική γλωσσική εκπαίδευση (πρβλ. Fairclough 1989, 1992α).

Αν ο γραμματισμός μπορεί να είναι κριτικός, τι σημαίνει κριτικός γραμματισμός;

Αν ο γραμματισμός μπορεί να οριστεί ως οι χρήσεις της ανάγνωσης και της γραφής για την επίτευξη κοινωνικών στόχων σε συγκεκριμένα συμφραζόμενα χρήσης, τότε τι καθιστά το γραμματισμό κριτικό; Στο βιβλίο αυτό θα υποστηρίξω μια *κριτικά λειτουργική* προσέγγιση του γραμματισμού.

Μια λειτουργική αλλά όχι κριτική προσέγγιση του γραμματισμού θα σημαίνει, π.χ., ότι διδάσκουμε το γραμματισμό έτσι ώστε να μαθαίνουν οι συμμετέχοντες να πετυχαίνουν τους κοινωνικούς τους στόχους, δίνοντάς τους δηλαδή τη δυνατότητα πρόσβασης σε συναφείς χρήσεις του, χωρίς ωστόσο να υπεισέρχεται η κριτική διάσταση, με μια μορφή δηλαδή διδασκαλίας που αποδέχεται τα κυρίαρχα μέσα επικοινωνίας με τους δικούς τους όρους, ως κάτι δεδομένο και φυσικό.

Ο κριτικός γραμματισμός δεν αποδέχεται ως φυσικούς τους κυρίαρχους θεσμούς και λόγους, αλλά τους θέτει σε αμφισβήτηση. Πράγματι, η έννοια της αμφισβήτησης είναι χρήσιμη για την κατανόηση της έννοιας της κριτικής (η οποία ασφαλώς δεν ταυτίζεται με την καθημερινή χρήση των λέξεων «κριτικός» και «κριτική»,

με την έννοια «βρίσκω σφάλμα σε κάποιον ή σε κάτι»). Κριτική σημαίνει να ανακαλύπτουμε πώς λειτουργεί κάτι, να μην παίρνουμε τα πράγματα ως δεδομένα, αλλά να κοιτάμε κάτω από την επιφάνειά τους, να θέτουμε ερωτήσεις του τύπου:

- Γιατί υπάρχει ή συμβαίνει αυτό;
- Ποιος είναι ο σκοπός του;
- Τα συμφέροντα ποιου υπηρετεί;
- Τα συμφέροντα ποιου υπονομεύει;
- Πώς λειτουργεί;
- Είναι απαραίτητο να λειτουργεί με αυτό τον τρόπο ή θα μπορούσε να γίνει διαφορετικά ή καλύτερα;

Το έργο του γραμματισμού δεν είναι απαραίτητα κριτικό καθαυτό· μπορεί ωστόσο να καταστεί ισχυρό εργαλείο για την ανάπτυξη της κριτικής σκέψης, ακριβώς επειδή η γλώσσα είναι ισχυρή ως κοινωνική πρακτική. Οι θεσμοί και οι κοινωνικοί οργανισμοί διατηρούνται και αναπαράγονται μέσω της γλώσσας· η γλώσσα εισάγει τα ανθρώπινα υποκείμενα στις κοινωνικές θέσεις. Το έργο του κριτικού γραμματισμού μπορεί να είναι η ευκαιρία για την άσκηση ελέγχου επί της παραγωγής του κειμένου (οι διαστάσεις του προϊόντος και της διαδικασίας). Μπορεί ωστόσο να συμβάλει και στην ανάπτυξη κριτικής επίγνωσης ως προς τους κοινωνικούς στόχους και ως προς τίνος τα συμφέροντα υπηρετούνται μέσω αυτών.

Ορισμοί: το θεωρητικό πλαίσιο του βιβλίου

Το βιβλίο αυτό δίνει μεγάλη έμφαση στο γραμματισμό εν χρήσει. Για να κατανοήσουμε το γραμματισμό εν χρήσει, θα πρέπει να λάβουμε υπόψη μας τις ακόλουθες έννοιες σε ένα ευρύτερο πλαίσιο θεώρησης:

1. *Κοινωνικά συμφραζόμενα* [social contexts]: Η απόκτηση και η χρήση του γραμματισμού συντελούνται εντός συμφραζομένων και, αν δεν λάβουμε υπόψη μας τις επιδράσεις που τα συμφραζόμενα αυτά ασκούν στις πρακτικές γραμματισμού, παραγνωρίζουμε μια σημαντική διάσταση για την κατανόησή του. Η σημασία των συμφραζομένων τονίζεται από συγγραφείς όπως ο Street (1984) από το χώρο της ανθρωπολογίας, ο Levine (1986) από το πεδίο της κοινωνιολογίας, η Heath (1983) από την εθνογραφία της επικοινωνίας, καθώς και από θεωρητικούς της εκπαίδευσης όπως ο Freire (1973, 1985).

2. *Τοποθετημένες διεπιδράσεις* [situated interactions]: Η απόκτηση και η χρήση του γραμματισμού συντελούνται στο πλαίσιο τοποθετημένων διεπιδράσεων. Οι πρωιμότερες μελέτες γύρω από το γραμματισμό έδιναν έμφαση κυρίως στις ψυχολογικές και κειμενικές του διαστάσεις· αυτό είχε ως συνέπεια να παραμεληθεί η σημασία που έχει για την κατανόηση του γραμματισμού η εντός συμφραζομένων κοινωνική διεπίδραση. Συγγραφείς όπως η Cook-Gumperz (1986) και η Heath (1983) έχουν τονίσει εκ νέου τη σημασία των κοινωνικών, διαδραστικών όψεων της απόκτησης και χρήσης του γραμματισμού.
3. *Διαδικασίες απόκτησης* [acquisition processes]: Δεν γνωρίζουμε ακόμη αρκετά, παρά τις δεκαετίες έρευνας, για τους τρόπους με τους οποίους παιδιά και ενήλικοι μαθαίνουν γραφή και ανάγνωση. Λεπτομερείς εθνογραφικές μελέτες της απόκτησης του γραμματισμού ίσως να είναι το κλειδί για να ξεκλειδώσουμε τον τρόπο λειτουργίας αυτών των διαδικασιών. Ο Stubbs γράφει για «μια ολόκληρη θεωρία μεταβάσεων από τις οποίες πρέπει να περάσουν τα παιδιά σε ένα εκπαιδευτικό σύστημα» (Stubbs 1983, 23). Η έμφαση που δίνεται από ερευνητές όπως ο Meek (1991) και η Cook-Gumperz (1987) στην κοινωνική κατασκευή της απόκτησης του γραμματισμού ίσως αποτελέσει τη βάση για τη διατύπωση γειωμένων υποθέσεων σχετικά με τις διαδικασίες απόκτησής του από παιδιά και ενήλικους. Στο πεδίο αυτό απαιτούνται περισσότερες μελέτες και δεδομένα που θα συνοδεύονται από πληρέστερες ερμηνείες.
4. *Αναγνώστες/συγγραφείς/συμμετέχοντες άλλοι* [readers/writers/participating others]: Μελέτες του γραμματισμού εντός συμφραζομένων (π.χ., Heath 1983· Wagner et al. 1986· Shuman 1986, 1993· Street 1993) τονίζουν ότι συχνά οι επιμέρους δραστηριότητες που απαιτούν χρήση γραφής και ανάγνωσης πραγματοποιούνται συνεργατικά και ότι η κοινωνική διάσταση των πρακτικών γραμματισμού αγνοείται από το κειμενικό/ψυχολογικό μοντέλο του μοναχικού συγγραφέα που αγωνίζεται να παραγάγει νοήματα μέσω του γραπτού κειμένου, τα οποία μπορούν να ανα-παραχθούν από τον μοναχικό αναγνώστη. Χρειαζόμαστε μελέτες για αναγνώστες που διαβάζουν και συγγραφείς που γράφουν· χρειαζόμαστε ωστόσο και μελέτες των τρόπων με τους οποίους οι στόχοι της γραφής και της ανάγνωσης μπορούν να επιτευχθούν συνεργατικά.
5. *Παραγωγή και ερμηνεία του κειμένου* [text production and interpretation]: Εδώ αναφερόμαστε στις διαδικασίες μέσω των οποίων τα κείμενα δημιουργούνται.

γούνται, ανα-δημιουργούνται και ερμηνεύονται από αναγνώστες και συγγραφείς. Πρέπει να μάθουμε περισσότερα για το πώς λειτουργούν αυτές οι διαδικασίες και να στηριχτούμε σε διεπιστημονικές εργασίες από πεδία που διαθέτουν πλούσιες θεωρίες για την ανάγνωση και τη γραφή, όπως η θεωρία της λογοτεχνίας.

6. *Κείμενα* [texts]: Μια επαρκής θεωρία του γραμματισμού πρέπει να περιλαμβάνει μια θεωρία των κειμένων: τους τύπους οργάνωσης των γραπτών κειμένων και τη σχέση τους με την προφορική γλώσσα αφενός, και την ένταξη των κειμένων στα συμφραζόμενα χρήσης τους αφετέρου. Οι θεωρητικοί των κειμενικών ειδών (Martin 1986· Kress 1989) έχουν αναπτύξει προσεγγίσεις για τη μελέτη των γραπτών κειμένων οι οποίες υπόσχονται χρήσιμα αποτελέσματα για το πρακτικό έργο του γραμματισμού. Στη βάση αυτού του έργου βρίσκεται η ανάγκη να κατανοήσουμε τη σχέση μεταξύ προφορικού και γραπτού λόγου και η ένταξη και των δύο σε μια εκπαιδευτικά χρήσιμη θεωρία της γλώσσας.
7. *Μέσα* [media]: Η διαθεσιμότητα και ο ρόλος των διάφορων μέσων για την εκτέλεση του έργου του γραμματισμού είναι ένα πεδίο-κλειδί. Μια κλασική ιστορική στιγμή είναι η εφεύρεση της τυπογραφίας (πρβλ. Eisenstein 1979)· σήμερα η ανάπτυξη και η επιρροή των τεχνολογιών επεξεργασίας κειμένου και τεχνολογικών μέσων όπως το φαξ και η τηλεσυνδιάσκεψη θα πρέπει να θεωρούνται σημαντική διάσταση σε ένα θεωρητικό πλαίσιο για την κατανόηση του γραμματισμού εν χρήσει.

Ο γραμματισμός δεν αφορά αποκλειστικά γλωσσικού τύπου γραμματισμούς. Είναι δυνατό να επεκτείνουμε την έννοιά του και να χρησιμοποιούμε μεταφορές όπως οπτικός γραμματισμός, τεχνολογικός/πληροφορικός γραμματισμός, ακόμη και πολιτισμικός γραμματισμός.

8. *Ιδεολογίες* [ideologies]: Ιδεολογία είναι ένα σύνολο ιδεών, πεποιθήσεων και στάσεων οι οποίες, όλες μαζί, κατασκευάζουν μια άποψη του κόσμου ή μια πολιτική θέση. Η ιδεολογία μπορεί να είναι ρητή ή υπόρρητη. Οι ιδεολογίες συνήθως «φυσικοποιούν» τον εαυτό τους: Συμπεριφέρονται σαν να ήταν η προφανής, φυσική, η κοινή λογική οπτική. Ο όρος *ηγεμονία* χρησιμοποιείται συχνά για ιδεολογικές απόψεις οι οποίες έχουν κατακτήσει μια τέτοια θέση ισχύος ώστε λαμβάνονται ως δεδομένες, ως η φυσική, προφανής τάξη πραγμάτων. Πολλοί θεωρητικοί (π.χ., Kress & Hodge 1979· Kress 1989) έχουν

γράψει για τους τρόπους με τους οποίους οι ιδεολογίες μπορούν να λειτουργήσουν μέσα στα κείμενα. Ο Street (1984 κ.α.) τονίζει ότι ο ίδιος ο γραμματισμός μπορεί να αρθρώνεται μέσω διαφορετικών ιδεολογικών απόψεων (για μια επισκόπηση των «ιδεολογικών» και των «αυτόνομων» μοντέλων γραμματισμού σύμφωνα με τη διάκριση του Street, βλ. Κεφάλαιο 2). Οι ιδεολογίες αρθρώνονται στο λόγο.

9. *Λόγοι* [discourses]: Ο όρος *λόγος* έχει διάφορες σημασίες. Ως γλωσσολογικός όρος αναφέρεται στην οργάνωση της γλώσσας, γραπτής και προφορικής, πέρα από το επίπεδο της πρότασης, σε εκτεταμένες ενότητες – συνομιλίες, επιστολές, διαλέξεις, ιατρικές συνεντεύξεις, τηλεοπτικές συνεντεύξεις, άρθρα εφημερίδων. Μια άλλη σημασία του όρου *λόγος*, π.χ. στο έργο του Kress, η οποία προκύπτει από το έργο του Foucault (1972, 1980), αναφέρεται στα «συστηματικά οργανωμένα σύνολα παραδοχών που δίνουν έκφραση στα νοήματα και στις αξίες ενός θεσμού» (Kress 1989, 7) και τα οποία ορίζουν και καθορίζουν τι μπορεί να ειπωθεί και τι όχι. Οι λόγοι, κατά Foucault, εκφράζουν ιδεολογικές θέσεις. Οι χρήσεις του γραμματισμού δεν είναι ουδέτεροι, τεχνικοί δίαυλοι επικοινωνίας, αλλά διαμορφώνονται από βαθιά εδραιωμένες ιδεολογικές θέσεις, άλλες ρητές, άλλες υπόρρητες. Η σχετική κυριαρχία ορισμένων ειδών γραπτού λόγου «φυσικοποιείται» μέσα στο εκπαιδευτικό σύστημα.
10. *Θεσμοί* [institutions]: Ως θεσμός μπορεί να οριστεί κάθε κοινωνική οργάνωση που διαθέτει βάση εξουσίας. Αν η έννοια *λόγος* πριμοδοτεί το ρόλο της γλώσσας στην κοινωνική οργάνωση, η έννοια *θεσμός* είναι περισσότερο κοινωνιολογικά θεμελιωμένη: Το σχολείο, ο νόμος, η ιατρική είναι θεσμοί. Στο Κεφάλαιο 4 θα ασχοληθούμε με τη βιβλιοθήκη ως θεσμό και ως λόγο.

Ορίζοντας το γραμματισμό

«Η ΣΑΡΟΝ Σ. ΕΙΝΑΙ ΑΓΡΑΜΜΑΤΗ»

(γκράφιτι σε παιδική χαρά του δυτικού Λονδίνου)

Το παραπάνω γκράφιτι δίνει κιόλας μια ένδειξη για το ότι ο *γραμματισμός* είναι μια φορτισμένη λέξη, με την οποία συνδέεται πλήθος εννοιών και ιδεολογιών, μια πολυδιάστατη λέξη, ένα *γενετικό θέμα*, σύμφωνα με τη διατύπωση του Freire.

Αυτό που πρέπει να κάνουμε είναι να προβληματιστούμε γύρω από το γραμματισμό, να καταδειξουμε δηλαδή ότι δεν πρόκειται για κάτι που μπορεί να οριστεί εύκολα και ξεκάθαρα, ότι κάθε ορισμός είναι πιθανόν να αμφισβητηθεί.

Ακόμη και από αυτό το σύντομο παράδειγμα, βλέπουμε πώς αυτοορίζεται ο γραμματισμός –και αυτό συμβαίνει συχνά– μέσω του αντιθέτου του «αγράμματος»: πώς είναι δυνατό και η αντίθεση «εγγράμματος/αγράμματος-αναλφάβητος» να χρησιμοποιείται για να εκφράσει μια βρισιά στην παιδική χαρά, και κατ' επέκταση πώς μπορεί ο γραμματισμός να λειτουργεί ως ένας τρόπος κατηγοριοποίησης, κατάταξης και διαβάθμισης των ανθρώπων. Στο Κεφάλαιο 3 θα διερευνήσουμε τις συνέπειες της κατάταξης στην ομάδα των «μη εχόντων». Ενώ ξεκίνησα την ενότητα αυτή με στόχο να ορίσω αντικειμενικά το γραμματισμό, γρήγορα έγινε σαφές ότι ο γραμματισμός ορίζει εμάς, ως ένας ισχυρός ταξινομητής και διαβαθμιστής ατόμων.

Ο γραμματισμός δεν έχει για όλους την ίδια σημασία, αλλά πρόκειται για ένα ολόκληρο πλέγμα ιδεολογικών θέσεων, οι οποίες από κοινού συνθέτουν την εκπαιδευτική «διαμάχη» περί γραμματισμού. Στη βάση αυτών των ιδεολογικών θέσεων, ρητών ή υπόρητων, διατυπώνονται πολιτικές, σχεδιάζονται προγράμματα, οργανώνονται τάξεις διδασκαλίας. Οι ενήλικοι μαθητές που έρχονται για να ξεκινήσουν μαθήματα σε μια ομάδα γραμματισμού έρχονται με τις δικές τους ιδέες και προσδοκίες για το τι είναι γραμματισμός και τι θα έπρεπε να είναι, με τις δικές τους ιδεολογίες περί γραμματισμού. Μερικές φορές αυτές οι ιδεολογίες βρίσκονται σε σύγκρουση με τις ιδεολογίες και τις προσδοκίες του δασκάλου. (Η μελέτη περίπτωσης που αναφέρεται στη συνέχεια αυτού του κεφαλαίου –ένα κοινοτικό πρόγραμμα αραβικής γλώσσας– αποτελεί παράδειγμα μιας τέτοιας σύγκρουσης ανάμεσα σε ιδεολογίες και προσδοκίες που αφορούν εκπαιδευτικές πρακτικές.)

Δραστηριότητα

Ένας τρόπος συλλογής πληροφοριών σχετικά με τις ιδεολογικές διαφορές που υπάρχουν στους ορισμούς του γραμματισμού είναι η σταχυολόγηση των αναφορών στο γραμματισμό και σε συναφείς όρους, π.χ. *εκπαιδευτικά στάνταρ*, από τα Μ.Μ.Ε. Τα κύρια άρθρα των εφημερίδων καθώς και οι στήλες των αναγνωστών αποτελούν καλή πηγή εξαιρετικά ιδεολογικών διατυπώσεων σχετικά με το γραμματισμό/αναλφαριθμητισμό, καθώς και για τα επίπεδα γραμματισμού, την «πτώση των στάνταρ» και άλλα ζητήματα.

Σύμφωνα με τις πρόσφατες εξελίξεις στην έρευνα του γραμματισμού, ο γραμματισμός δεν αποτελεί ένα ουδέτερο πακέτο αποσυνδεδεμένων από τα συμφραζόμενα δεξιοτήτων, αλλά πρέπει να γίνεται νοητός εντός συμφραζομένων ως τοποθετημένη κοινωνική πρακτική. Οι *Πρακτικές Γραμματισμού* συνδυάζουν βασικά θεωρητικά ζητήματα με διαφωτιστικές μελέτες περίπτωσης και παρέχουν νέους, επαρκέστερους τρόπους κατανόησης του φαινομένου του γραμματισμού. Ειδικότερα, υποστηρίζεται ότι μια επαρκής ερμηνεία του γραμματισμού θα πρέπει να στηρίζεται τόσο στη γλωσσική όσο και στην κοινωνική θεωρία. Ιδιαίτερη έμφαση δίνεται στους ρόλους του γραμματισμού σε πολύγλωσσικά περιβάλλοντα, ενώ μεγάλο μέρος από το υλικό των επιτόπιων ερευνών αντλείται από το έργο του ίδιου του συγγραφέα στο Λονδίνο και το Σίδνεϊ.

Το βιβλίο αυτό απευθύνεται σε φοιτητές της εφαρμοσμένης γλωσσολογίας, της γλωσσικής εκπαίδευσης, των πολιτισμικών σπουδών και της εκπαίδευσης ενηλίκων. Εξίσου ενδιαφέρον θα το βρουν όσοι ασχολούνται με τη θεωρία και την έρευνα της λογοτεχνίας καθώς και οι ανθρωπολόγοι.

Ο ΜΙΚΕ ΒΑΥΝΙΗΑΜ είναι Επίκουρος Καθηγητής Γλώσσας και Γραμματισμού στο Πανεπιστήμιο Τεχνολογίας του Σίδνεϊ.

ISBN 960-375-392-0

9 789603 753926

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ 3392